EXAMENS
Tijdschrift voor de toetspraktijk

‘Cijfers geven aan studenten doet meer kwaad dan goed’

Boekbespreking | door Frans van Heest
7 oktober 2024 |

Het maakt studenten depressief, lijkt tot meer ongelijkheid te leiden, en het is fnuikend voor de intellectuele interesse van studenten. Het geven van cijfers aan studenten moet op een totaal andere manier worden benaderd, stelt de Amerikaanse onderzoeker Joshua R. Eyler .

In zijn boek ‘Failing Our Future’ levert Eyler, directeur van het Center for Excellence in Teaching en Learning van de Universiteit van Mississippi, felle kritiek op het cijfersysteem in het onderwijs. Hij betoogt dat de huidige beoordeling door middel van cijfers schadelijk is voor studenten en hun leervermogen juist ondermijnt in plaats van versterkt.

Cijfers hebben diepgaand effect op iemands geluk, welzijn en motivatie om te leren

Cijfers doen meer kwaad dan goed, is de kernboodschap van het boek. Eyler stelt dat “het jarenlang doorbrengen binnen onderwijssystemen waarin cijfers boven alles worden gewaardeerd, een diepgaand effect heeft op iemands geluk, welzijn en motivatie om te leren.” De manier waarop cijfers worden gegeven omschrijft hij als een “verderfelijke praktijk die onze kinderen en jongeren eerder schaadt dan helpt.”

Een belangrijk argument van Eyler is dat cijfers de intrinsieke motivatie van studenten ondermijnen. “Cijfers interfereren met onze intrinsieke motivatie en bestendigen zo het idee dat een school of universiteit een plaats is voor competitie, in plaats van een plek voor ontdekking en intellectuele nieuwsgierigheid. Cijfers leiden de aandacht af van het leerproces zelf, en maken dat studenten zich richten op de ‘prijs’ van een goed cijfer”, schrijft hij. Eyler noemt deze omstandigheid een ‘fata morgana’.

Boodschap is destructief in plaats van constructief

Het behalen van een goed cijfer zou een teken van uitmuntendheid moeten zijn, maar onderzoek toont aan dat de tweedelijnsboodschappen die cijfers communiceren vaak destructief zijn in plaats van constructief. Cijfers richten de aandacht van studenten namelijk op beloningen, en leiden hen af van het onderzoeken van ideeën die hen nieuwsgierig maken en het zoeken naar antwoorden op zinvolle vragen. De stimulans om dat te doen wordt door cijfers weggenomen, waarmee ze het leerproces aanzienlijk belemmeren, aldus Eyler.

Wat moet ik doen om een zes te halen?

Naast het schadelijke effect op de intrinsieke motivatie zorgt het extrinsieke aspect van cijfers ervoor dat studenten ‘prestatievermijdende’ doelen stellen. Eyler, die zelf ook docent is, komt in zijn lespraktijk veel prestatievermijdende doelen tegen, bijvoorbeeld als studenten vragen hoeveel ze

EXAMENS
Tijdschrift voor de toetspraktijk

moeten doen ‘om gewoon een 6 te halen’. “Als docent heb ik vaak varianten van die zinnetjes gehoord, en het is altijd ontmoedigend. Cijfers moedigen veel studenten uiteindelijk aan om alleen maar door hoepels te springen, niet om uit te blinken.”

Het is daarom niet verrassend dat een overmatige nadruk op cijfers een onderwijsomgeving creëert die fraude in de hand werkt, stelt de auteur. “Het klaslokaal of de collegezaal verandert in een snelkookpan waarin alles draait om de beloning. Hiermee geven we als docent het signaal af dat het behalen van die beloning, ongeacht de middelen, het allerbelangrijkste is. Studenten voelen deze druk sterk, en sommigen grijpen als gevolg hiervan naar oneerlijke methoden.”

Mentale gezondheid en ongelijke kansen

De Amerikaanse onderzoeker legt daarnaast een verontrustend verband tussen cijfers en de geestelijke gezondheid van studenten. Eyler citeert onderzoek dat wijst op een ‘dramatisch gestegen’ aantal gevallen van angst, depressie en zelfmoordgedachten onder studenten, waarbij “academische stress die verband houdt met cijfers een belangrijke oorzaak is.”

Omdat studenten zelden de mogelijkheid hebben om tegen hun cijfers in beroep te gaan of opdrachten opnieuw te maken, zijn veel van deze oordelen definitief. Iedereen reageert anders op dit soort oordelen, schetst Eyler: sommigen geven er weinig om, anderen vatten het krijgen van bepaalde cijfers heel persoonlijk op. Velen stellen hun cijfers zelfs gelijk aan hun waarde als persoon of individu. Dit is zeker niet wat docenten voor ogen hebben als ze cijfers geven, maar het is wel het effect, aldus de Amerikaanse onderzoeker.

Ongelijkheid bestrijden met feedback, niet met cijfers

Bestaande ongelijkheden in het onderwijs worden daarnaast versterkt door een beoordelingssysteem dat gebaseerd is op cijfers, schetst Eyler. Zo hebben jongeren uit rijkere gezinnen meer toegang tot betaalde hulp voor bij hun studie, en kunnen ze op die manier hogere cijfers krijgen. Hij beschrijft cijfers als “instrumenten van onrechtvaardigheid die fungeren als instrumenten voor regulering, toezicht en oordeel, vooral voor studenten uit historisch gemarginaliseerde groepen”.

Daarom moet in het onderwijs veel meer aandacht komen voor feedback; niet een cijfer, maar feedback is volgens Eyler de drijvende kracht achter motivatie. Feedback is immers niet bedreigend, maar gericht op verbetering. Cijfers daarentegen zijn slechts extrinsieke motivatoren.

Ook al zijn studenten niet per se enthousiast over de feedback die ze krijgen, toch beseffen ze dat het een poging is om hen te helpen meer te leren en zich te verbeteren, schrijft Eyler. Ook een cijfer kan worden gebruikt als aanleiding voor feedback, maar de waarheid is dat cijfers zelden zo worden gebruikt. Omdat ze daarenboven zo vaak worden geassocieerd met evaluatie, is de feedback die via cijfers wordt overgebracht vaak negatief.

EXAMENS
Tijdschrift voor de toetspraktijk

Alternatieven en oplossingen

Eyler bepleit dus alternatieve beoordelingsmethoden die de nadruk leggen op feedback en groei. Hij bespreekt modellen die "meerdere pogingen om leerdoelen te bereiken" mogelijk maken en die proberen "de schade ongedaan te maken die door onze huidige beoordelingssystemen is aangericht."

Als voorbeeld gebruikt hij het Evergreen State College, gelegen in de Amerikaanse staat Washington. Daar geven docenten hun studenten geen numeriek cijfer, maar schrijven ze uitgebreide narratieve evaluaties voor elke student. In zo'n schriftelijk verslag worden de voortgang, prestaties en sterke en zwakke punten van de student beschreven. Deze evaluaties zijn gedetailleerder dan een cijfer en geven een holistisch beeld van de prestaties van de student tijdens een cursus of programma.

Bewijs van een leerproces

Traditionele eindtoetsen zijn bij Evergreen vaak vervangen door portfolio's waarmee studenten hun werk documenteren en presenteren. In deze portfolio's bewaren ze essays, onderzoeksprojecten, creatieve werken, en zelfevaluaties. Die dienen allen als een bewijs van hun leerproces en ontwikkeling gedurende een cursus of programma.

Het idee achter portfolio's spreekt Eyler erg aan. Studenten hebben ruimte en feedback nodig om hun beste werk te kunnen produceren, schrijft hij, en met de vrijheid om verschillende strategieën voor opdrachten te proberen zonder zich zorgen te hoeven maken over de gevolgen van cijfers, kunnen ze intellectuele risico's nemen die ze anders misschien niet zouden nemen. Door de voortdurende feedback die ze van docenten ontvangen, kunnen ze daarnaast volwassener werk leveren.

Minder druk op prestatie

Een ander voorstel: laat docent en studenten aan het begin van een cursus overeenkomen hoeveel opdrachten voltooid moeten worden om een bepaald cijfer te behalen. Het uiteindelijke cijfer wordt bepaald door het aantal voldoende voltooide opdrachten. Dit model vermindert de nadruk op individuele prestaties en richt zich meer op consistentie en inspanning, schetst Eyler.

In zijn boek werkt hij ook een aantal andere voorstellen uit, bijvoorbeeld collaboratieve beoordeling, waarbij studenten in overleg met de docent tot een eindcijfer komen.

'*Failing Our Future*' is een scherp betoog voor hervorming van het beoordelingssysteem in het onderwijs. Eyler roept op tot een fundamentele heroverweging van de meting en waardering van studentenprestaties.

Failing Our Future How Grades Harm Students, and What We Can Do about It, door Joshua R. Eyler, uitgegeven door Johns Hopkins University Press.